

Tämä ohje on laadittu terveydensuojelulain suunnitelmanmukaisissa tarkastuksissa käytettävän valvontalomakkeen pohjalle. Ohjeessa on kerrottu tiloja ja toimintaa koskevista vaatimuksista sekä ohjeistettu terveyshaittojen ennaltaehkäisyssä. Lisäksi löytyy viittauksia lainsäädäntöön.

Kohteen perustiedot
Terveydensuojelulain (763/1994) § 13 mukaan ilmoitusvelvollisia toimintoja ovat majoitustoimintaa harjoittavat toiminnanharjoittajat. Näihin sisältyvät majoitustoimintaan tarkoitettut tilat. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Oleellisia muutoksia ovat esimerkiksi uusien tilojen käyttöönotto tai asiakaspaikkamäärien merkittävä lisäys. Lisäksi ilmoitus on tehtävä toiminnan olennaisesta muuttamisesta.
Terveydensuojelulaki 763/1994, 13 § Toiminnanharjoittajan on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista kirjallinen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle liitteessä lueteltujen toimipaikkojen tai toimintojen käyttöönotosta. Lisäksi ilmoitus on tehtävä 1 momentissa tarkoitetun toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Toiminnan päättymisestä on ilmoitettava kirjallisesti kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Uuden toiminnanharjoittajan on ilmoitettava toiminnanharjoittajan vaihtumisesta kunnan terveydensuojeluviranomaiselle. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos toiminta edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa. Ilmoituksessa on annettava toiminnanharjoittajaa ja toimintaa koskevat sekä toimintaan liittyvien terveyshaittojen arviointia varten tarpeelliset tiedot. Tarkemmat säännökset ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.
Riskiäarviointi ja omavalvonta
Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat riskit ja hänellä on oltava hallintakeinot riskien minimoimiseksi. <u>Suositeltavaa on laatia kirjallinen omavalvontasuunnitelma</u>, jotta se on kaikkien luettavissa sekä hyödynnettävissä toiminnan ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Kirjallinen omavalvontasuunnitelma on hyvä työkalu esimerkiksi henkilökunnan perehdyttämistä varten. Suunnitelman muoto on vapaa. Omavalvonnassa voi hyödyntää toimijalla jo mahdollisesti olemassa olevaa omavalvontaa (keittiön omavalvontasuunnitelma) täydentämällä sitä niin, että se vastaa myös terveydensuojelulaissa tarkoitettua omavalvontaa. <u>Omavalvonnassa tulee ottaa huomioon tässä ohjeessa läpi käydyt asiat</u>. Toimija on vastuussa siitä, ettei tiloista tai toiminnasta aiheudu asiakkaalle terveyshaittaa. Terveyshaittaa voi aiheutua muun muassa riittämättömästä siivouksesta, huonoista hygieniatavoista tai sisäilmaolosuhteista. Kiinteistön kunnossapito sekä siivous voivat olla ulkoistettuja (muun tahon ylläpitämiä), jolloin hyvä yhteistyö eri tahojen kesken korostuu. Kiinteistön kunnossapidolla (kiinteistönhuoltosuunnitelma) sekä riittäväällä ja laadukkaalla siivouksella (siivoussuunnitelma) on ennaltaehkäisevä vaikutus terveyshaittojen syntymisessä. Niiden laiminlyönti vaikuttaa esimerkiksi sisäilman laatuun ja sitä kautta hyvinvointiin ja terveyteen. Omavalvonnassa on myös kuvattava toimintatavat mahdollisten sisäilmaa koskevien valitusten ja epäilyjen varalta.
Terveydensuojelulaki 763/1994, 2 § 2 mom Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä (<i>omavalvonta</i>). Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.
Tilat ja kalusteet
Tilat tulee suunnitella toimintaan soveltuviksi. Terveydensuojelulaissa ei ole vaatimuksia tilojen koon suhteen, vaan toimijan on osoitettava, että tilat ovat riittävät toimintaan nähden. Seinä-, lattia- ja muiden pintojen sekä tiloissa olevien kalusteiden tulee olla ehjiä, toimintaan soveltuvia ja käyttökelpoisia. Pinnat tulee olla materiaaliltaan helposti puhtaana pidettäviä. Säilytys ja varastointitiloja

tulee olla riittävästi (mielellään ovellisia kaappeja pölyn kertymisen ehkäisemiseksi ja siivouksen helpottamiseksi). Tilat tulee olla siistit ja hygieeniset.
Terveysuojelulaki 763/1994, 2 § 2 mom
WC-tilat
Wc-tiloja tulee olla riittävästi kohteen käyttäjämäärään nähden. Yleisten tilojen wc-tilojen sijoittelussa kannattaa miettiä toiminnan luonnetta. Wc-hygienian ylläpitoon tulee olla asianmukainen varustus: käsienpesupisteet, saippua-annostelijat, kertakäyttöpaperipyyhkeet. Pinnat tulee olla ehjät ja helposti puhdistettavat.
Terveysuojelulaki 763/1994 30 § Asunnossa ja muussa oleskelutilassa tai niiden välittömässä läheisyydessä on oltava tarkoituksenmukainen käymälä ja tarvittaessa useampia käymälöitä. Käymälä on sijoitettava, rakennettava ja pidettävä kunnossa siten, ettei käymälästä aiheudu terveyshaittaa siinä kävijöille tai sen ympäristössä oleskeleville. Yleisellä alueella, jossa ihmisiä tilapäisesti tai pysyvästi oleskelee, on oltava riittävä määrä asianmukaisesti varustettuja ja hoidettuja käymälöitä. Kunnan terveysuojeluviranomainen voi tarvittaessa määrätä käymälän rakennettavaksi yleiselle alueelle. Terveysuojeluasetus 1280/1994 14 § Käymälässä tulee olla riittävä ilmanvaihto, jonka tulee olla järjestetty siten, että hajun leviäminen muihin tiloihin estyy. Käymälässä tai sen välittömässä läheisyydessä on lisäksi oltava mahdollisuus käsien pesuun. Kuivakäymälä on sijoitettava tiiviille alustalle siten, ettei käymälästä aiheudu hajun, talousveden tai maaperän likaantumisen vuoksi terveyshaittaa
Pesu- ja saunatilat sekä mahdolliset uima-altaat, porealtaat, kylpytynnyrit ja vastaavat:
Pinnat tulee olla ehjät ja helposti puhdistettavissa. Yhteiskäytössä olevat ihon kanssa kosketuksissa olevat apuvälineet, suihkutuolit yms. tulee puhdistaa käytön jälkeen. Majoitustilojen uima-altaista, porealtaista ja kylpytynnyreistä tulee ilmoittaa majoitushuoneistosta tehtävän terveysuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoituksen yhteydessä oheistoimintana, jos uima-allasta, poreallasta ja/tai kylpytynnyriä käyttävät vain majoittujat. Toiminnanharjoittajan on valvottava allasveden laatua siten, ettei terveyshaittaa pääse syntymään ja mahdollisuuksien mukaan estettävä niiden synty (omavalvonta). Edellä lueteltujen kohteiden osalta tärkeintä on pitää altaat ja niiden vedet puhtaina sekä huolehtia toimitilojen siisteydestä. Toiminnanharjoittajan luovuttaessa porealtaan tai kylpytynnyrin uudelle käyttäjälle toiminnanharjoittaja vastaa porealtaan tai kylpytynnyrin puhtaudesta. Toiminnanharjoittajan on annettava käyttäjälle porealtaiden ja kylpytynnyreiden puhtaanapito- ja ylläpito-ohjeet. Omavalvonnasta ja näiden altaiden puhtaanapidosta on syytä laatia kirjallinen suunnitelma. Altain ylläpito- ja puhdistustoimenpiteet on hyvä kirjata, jotta mahdollisissa häiriötilanteissa asiaa on helpompi selvittää. Ilmoituksessa on oltava liitteenä uima-altaan/porealtaan/kylpytynnyrin omavalvontasuunnitelma, josta on hyvä käydä ilmi seuraavat asiat: 1. hoito-ohjeet (sis. puhdistus, laitteiston huolto) 2. altaan/kylpytynnyrin koko 3. käytetty vesi (vesijohtovesi/luonnonvesi) 4. mahdollinen desinfiointi (aineen annosteluohje, yliannostuksen välttäminen) 5. käyttötarkkailupäiväkirja (esim. veden vaihtoväli, käyttäjämäärä), mahdolliset vedenlaaduntarkkailutulokset 6. käyttäjien ohjeistus (esim. peseytyminen) Toiminnanharjoittajan velvollisuutena on osoittaa terveysuojeluviranomaiselle, että altaan/porealtaan/kylpytynnyrin hoito (esim. veden vaihtoväli, pesu, kloorin käyttö) on asianmukaista eikä käytöstä aiheudu terveyshaittaa. Käyttöönottovaiheessa eli toiminnanharjoittajan laatiessa hoito- ja omavalvontasuunnitelmaa on hyvä teettää laboratoriotutkimuksia. Näiden laboratoriotulosten perusteella

voidaan määritellä, kuinka usein vesi vaihdetaan ja millä tavoin kylpytynnyri pestään sekä mitä mahdollisia tutkimuksia olisi syytä suorittaa ja kuinka usein.

Terveysuojelulaki 763/1994, 2 § 2 mom

Ilmanvaihto ja sisäilman laatu

Jos tiloissa on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto, tulee ilmamäärien riittävyys osoittaa ilmamäärien mittauksella ja toimittaa mittauspöytäkirja terveystarkastajalle. Jos huoneiden käyttötarkoitus muuttuu tai henkilömäärä lisääntyy, tulee ilmanvaihto tarvittaessa säätää uudelleen. Painovoimaisen tai koneellisen poiston ollessa kyseessä, ilmamäärien riittävyys tulee tarvittaessa osoittaa hiilidioksidimittauksella.

Ilmanvaihtokoneiston puhdistustarve tulee tarkastaa säännöllisesti ja laitteisto tulee tarvittaessa puhdistaa. Sisäilman tulee olla aistinvaraisesti arvioituna raikasta. Jos tiloissa havaitaan poikkeavaa hajua tai tunkkaisuutta on asiaa ryhdyttävä selvittämään.

Asumisterveysasetus 545/2015

8 § Ilmanvaihdon ulkoilmavirran tulee olla rakennuksen käytön mukaisesti riittävä ja sen laadun tulee olla riittävän puhdasta. Ilmanvaihto tulee järjestää siten, että sisäilma vaihtuu koko oleskeluvyöhykkeellä. Riittämätön ilmanvaihto ei saa aiheuttaa 5 §:ssä tarkoitettua mikrobikasvun riskiä. Asuinrakennuksen tai muun oleskelutilan korjauksen aikana ilman vaihtuvuus saa olla 9 ja 10 §:ssä säädettyä pienempi, jos ilmanvaihtoa voidaan tarvittaessa lisätä. Sisäilman hiilidioksidipitoisuuden toimenpideraja ylittyy, jos pitoisuus on 2 100 mg/m³ (1 150 ppm) suurempi kuin ulkoilman hiilidioksidipitoisuus. Rakennuksen käyttäjän ulkopuolella ilmanvaihdon tulee olla sellainen, ettei rakennus- ja sisustusmateriaaleista tai muista lähteistä vapautuvien ja kulkeutuvien epäpuhtauksien kertyminen sisäilmaan aiheuta käyttöaikana tiloissa oleskeleville terveyshaittaa.

10 § Sen lisäksi, mitä 8 ja 9 §:ssä säädetään, ulkoilmavirran tulee olla kouluissa, päiväkodeissa ja muissa vastaavissa oleskelutiloissa käytön aikana vähintään 6 dm³ /s henkilöä kohden. Ulkoilmavirta saa kuitenkin olla 4 dm³ /s henkilöä kohden, jos varmistetaan siitä, etteivät sisäilman epäpuhtauspitoisuudet tai lämpötila nouse niin suuriksi, että ne aiheuttavat terveyshaittaa taikka kosteus nouse niin suureksi, että se voisi aiheuttaa 5 §:ssä tarkoitettua mikrobikasvun riskiä.

Lämpötila ja veto

Terveyshaitan arviointiin majoitustoiminnassa on Asumisterveysasetuksessa annettu toimenpiderajoja huoneilman lämpötiloille ja ilman virtausnopeuksille. On syytä huomioida, että varsinkin korkeat huoneilman lämpötilat aiheuttavat todennäköisesti viihtyvyyshaittaa paljon ennen kuin terveyshaittaa aiheuttava toimenpideraja ylittyy. Lämmityskauden ulkopuolella tapahtuva huonetilojen ylikuumeneminen onkin hyvä ottaa huomioon jo tilojen suunnitteluvaiheessa.

Toimenpiderajan ylittyessä/alittuessa tulee toiminnanharjoittajan/kiinteistön omistajan ryhtyä toimenpiteisiin terveyshaitan selvittämiseksi ja tarvittaessa sen poistamiseksi tai rajoittamiseksi. Lämpötila ei myöskään saa aiheuttaa huoneilmassa olevan kosteuden tiivistymistä rakenteisiin tai niiden pinnoille. Lämpötilalla on merkitystä viihtyvyyden ja lämpötilaan liittyvien suorien terveyshaittojen lisäksi rakenteiden toimivuuteen ja sitä kautta välillisesti syntyviin terveyshaittoihin.

Asumisterveysasetus (545/2015) liite 1, Lämpötilojen toimenpiderajat

	Lämpötilojen toimenpiderajat	Lämpötilaindeksi TI
Lasten päivähoitopaikoissa, oppilaitoksissa ja vastaavissa tiloissa		
Huoneilman lämpötila lämmityskaudella	+18 °C - +26 °C	
Huoneilman lämpötila lämmityskauden ulkopuolella	+18 °C - +32 °C	
Seinäpinnan alin keskiarvolämpötila	+16 °C	81
Lattiapinnan alin keskiarvolämpötila	+ 18 °C	87
Alin pistemäinen pintalämpötila	+ 11 °C	61

Melu

Selvitettäessä tiettyssä huoneessa tai huonetilassa mahdollisesti esiintyvää terveyshaittaa, meluksi ei katsota kyseisessä tilassa harjoitettavan toiminnan aiheuttamaa melua (Asumisterveysasetuksen

soveltamisohje Osa II sivu 7). Toiminnasta syntyvän melun hallinnassa tuleekin kiinnittää huomiota tilasuunnitteluun, akustointiin sekä toiminnan suunnitteluun.		
Asunnon tai muun oleskelutilan terveydellisten olosuhteiden todentamiseen sisämelun päivä- ja yöajan keskiäänitasoon sovelletaan Asumisterveysasetuksen 545/2015 liitteen 2 taulukon 1 toimenpiderajoja.		
Huoneisto ja huonetilat	Päiväajan keskiäänitaso L Aeq (klo 7-22)	Yöajan keskiäänitaso L Aeq (klo 22-7)
Asuinhuoneistot, palvelutalot, vanhainkodit, lasten päivähoitopaikat ja vastaavat tilat		
asuinhuoneet ja oleskelutilat	35 dB	30 dB
muut tilat ja keittiöt	40 dB	40 dB
Radon		
Jos kohde on mittausvelvollisuuden piirissä, tulee kohteeseen tehdä radonmittaus. Työpaikkojen radonmittausvelvollisuudesta lisätietoa www.stuk.fi		
Tsl 763/1994 2 §; Säteilylaki 859/2018 15 §, 156 § ja 158 §		
Muut olosuhteet		
Jos tilassa on muita olosuhteita jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa tai johtaa sen syntymiseen tulee toiminnanharjoittajan ryhtyä toimenpiteisiin haitan arvioimiseksi ja tarvittaessa poistamiseksi.		
Terveydensuojelulaki 763/1994 § 26 Asunnon ja <u>muun sisätilan</u> sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa. Asunnossa ja muussa oleskelutilassa ei saa olla eläimiä eikä mikrobeja siinä määrin, että niistä aiheutuu terveyshaittaa.		
Tupakointi		
Majoitustiloissa tupakointi on pääsääntöisesti kielletty. Tupakointi on sallittua enintään yhdessä kymmenestä majoitushuoneesta tai huoneiden lukumäärästä riippumatta enintään kolmessa makuuhuoneessa. Tällöin tupakansavu ei kuitenkaan saa levitä muihin tiloihin huoneesta jossa tupakoidaan. Ulkona sijaitsevat tupakointialueet tulee sijoittaa niin, että sisätiloihin ei pääse tupakointialueilta kulkeutumaan tupakansavua.		
Terveydensuojelulaki 763/1994 ja Tupakkalaki 549/2016		
Siivous		
Siivousvälineiden säilytykseen ja huoltoon tulee olla riittävästi tilaa. Siivousvälineiden tulee olla asianmukaisia, konepesun kestäviä ja niitä tulee olla riittävästi. Narumoppi ei kelpaa. Vain puhtailla välineillä saa puhdasta aikaan. Siivousvälineet tulee pestä vähintään +60 °C:ssa. Likaisia liinoja ja moppeja tulee säilyttää asianmukaisesti erillään puhtaista. Siivousvälineiden säilytys- ja huoltotilat tulee olla lukittavat tai muutoin asiakkaiden saavuttamattomissa. <u>Siivoukseen tulee varata riittävästi aikaa ja resursseja.</u> Siivouksesta on laadittava kirjallinen siivoussuunnitelma mistä selviää päivittäin, viikoittain sekä harvemmin tehtävät siivoukset sekä käytettävät siivousmenetelmät ja pesuaineet. Siivouksessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota wc-tilojen, pesutilojen sekä kosketuspintojen puhdistukseen. <u>Siivoussuunnitelmassa tulee varautua myös erityistilanteisiin (esim. vatsatauti-epidemia).</u> Erityistilanteiden aikana pintojen pyyhintää/desinfiointia ja wc-tilojen siivousta tulee tehostaa. Tällöin käytössä tulee olla kertakäyttöisiä siivousliinoja tai tulee varautua siivousliinojen pesumäärän runsaaseen kasvuun. Erityistilanteita varten tulee huomioida lisääntynyt henkilöstöresurssien tarve. <u>Käytettäväksi suositellaan ammattikäyttöön soveltuvia pesuaineita ja mielellään hajusteettomia.</u> Pesuaineita tulee annostella ohjeiden mukaisesti ja itse laimennettujen aineiden säilyvyysajat on otettava huomioon. Aineita on säilytettävä niiden alkuperäispakkauksissa sekaannusten ja vaaratilanteiden välttämiseksi. Pesuaineet on säilytettävä lukollisen oven takana tai muuten asiakkaiden saavuttamattomissa.		

<u>Tekstiilihuoltoa varten tulee varata riittävästi tilaa.</u> Likapyykkiä käsiteltäessä tulee käyttää suojakäsineitä ja hyvä käsihygienia muistettava kaikissa pyykin käsittelyvaiheissa. Vuodevaatteiden ja siivousvälineiden pesuun on hyvä olla omat pesukoneet. Vuodevaatteet tulee pestä vähintään + 60 asteessa. Matalampia pesulämpötiloja on hyvä kompensoida desinfioivilla pesuaineilla. Tulee muistaa huomioida myös peittojen ja tynnyjen pesu ja vaihto, sekä patjojen vaihto. Myös pyykinpesukoneiden puhtaudesta tulee huolehtia ja pyykinpesukone on hyvä ajoittain pestä tyhjillään 90 asteessa. Pyykinpesukoneen pesuvälit ja niiden kirjaukset on hyvä sisällyttää siivoussuunnitelmaan. <u>Siivouksen helpottamiseksi tilat on pidettävä siivottavassa kunnossa.</u> Avohyllyjä ei suositella, sillä niihin kertyy helposti pölyä mikä vaikeuttaa puhtaanapitoa. Tekstiilien (matot, patjat, sohvat tms.) osalta tulee ottaa huomioon materiaalien puhdistettavuus. Kaappien ja hyllyjen osalta tulee ottaa huomioon niiden päällä säilytettävien tavaroiden vaikutus yläpölyjen siivokseen.
Jätteet ja jätevedet (jos oma puhdistamo/umpisäiliö): Jätteiden keräysastiat tai -välineet ja jätehuone on sijoitettava ja hoidettava siten, ettei niistä aiheudu hajua tai muuta terveyshaittaa ja etteivät eläimet pääse niihin. Kiinteille jätteille tarkoitettuihin astioihin tai muihin keräysvälineisiin ei saa koota nestemäisiä jätteitä. Astioiden ja keräysvälineiden kunnosta ja puhdistuksesta on huolehdittava asianmukaisesti. Terveysturvallisuuslaki 1280/1994, 11 §, 12 §, 13 §
Haitta- ja tuhoeläimet Haitta- ja tuhoeläimistä (luteet, hiiret, rotat, linnut tms) syntyvien ongelmien ennaltaehkäisemiseksi sisä- ja ulkotilat on pidettävä siistinä. Jäteastiat on tyhjennettävä riittävän usein sekä pestävä tarpeen tullen. Tarvittaessa on otettava yhteyttä tuholaistorjujaan. Terveysturvallisuuslaki 763/1994 31 §
Talous- ja käyttövesi Legionellariskin vähentämiseksi hanasta tulevan kylmän veden on oltava riittävän kylmää (< 20 °C) ja lämpimän veden riittävän lämmintä (vähintään 50 °C, korkeintaan 65 °C). Pidempien käyttökatkojen jälkeen on vettä juoksutettava riittävästi jotta putkistossa seissyt vesi vaihtuu. Jos kohteessa on oma vedenottamo tai kaivo, toiminnanharjoittajan on varmistuttava siitä, että talousvesi täyttää sille annetut laatuvaatimukset ja – tavoitteet. STM asetus 1352/2015 liite 1 taulukko 4; STM asetus 545/2015 7 §
Ulkoalueet Piha-alueilla tai sen välittömässä läheisyydessä mahdollista terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi tupakansavu, maaperä, kasvillisuus, ilmansaasteet, hiukkaset, melu, kuumuus/helle.